

La vida va tornar a començar com abans, com
estava previst que tornaria a començar.

Françoise Sagan, *Bon dia, tristesa*

El rellotge centenari que presidia l'entrada del temple budista de Fumonji va deixar de funcionar el març del 2011, quan un terratrèmol amb tsunami va devastar la costa est del Japó. Les onades gegants van esfondrar el primer pis del monestir i el rellotge es va aturar sense remei. El sacerdot Bunshun Sakano el va rescatar d'entre les runes i el va intentar arreglar, però l'aigua n'havia espatllat el mecanisme.

Sakano va decidir conservar el rellotge com a record d'abans del desastre. I un cop restaurada la paret, el va penjar de nou: testimoni mut d'un temps que ja no. Que ja mai.

Ara fa quatre mesos me'n vaig anar a Islàndia amb tres desconeguts. Rectifico: dos desconeguts i un fotògraf de qui només sabia el nom francès i que es pren el cafè amb un sobret i mig de sucre. Ell, de mi, confio que ho ignorés tot, tret que em prenc el cafè sense ensucrar. La tarda que vam coincidir al Salambó en Pierre em va explicar que al novembre agafaria un avió per anar a fer fotos d'un altre avió, caigut al mig del no-res. Quaranta-sis anys després de l'accident, el fuselatge de la nau encara era al mateix lloc. Sense ales, ple de forats, però al mateix lloc. No sé què em va passar pel cap, o sí: va ser la dèria de les metàfores.

*

21 de novembre del 1973. Guerra Freda. Un avió militar nord-americà sobrevola Islàndia en una missió de rutina i el temps fa de les seves. És propi de l'illa: ara diries que fa bo i al cap de mig minut t'han d'amputar els dits. Vinga neu i gel i vent a l'engròs. El segon de bord, que condueix l'avió durant el trajecte de tornada a Keflavík, és Gregory Fletcher, un pilot de vint-i-sis anys amb més intuïció que experiència.

Neva molt i tant i pertot. El cel dispara bales de gel, el vent escampa la ràbia de la natura revoltada. Els dos motors es donen per vençuts. Un sotrac arrenca crits instintius dels passatgers i estén l'estat d'alarma dins de set cervells sense que calgui proclamar-lo per cap altaveu. O actuen de pressa o s'estimbaran contra una glacera. Han de virar cap al sud.

L'estadística no preveu que hagi de fer un aterratge forçós quan només sumes vint-i-una hores de vol en un C-117, però l'estadística menteix als ulls dels qui els toca el rebre. El copilot de la nau, Gregory Fletcher, agafa el timó del destí. I sí, caure al mar sembla millor que xocar contra una muntanya de glaç. No està escrit enlloc que agonitzar d'hipotèrmia a l'Atlàntic durant uns segons eterns sigui preferible a un impacte letal, però potser. Sempre hi ha un potser que alimenta l'esperança.

*

Ens vam encaminar alhora cap a l'única taula lliure i vam decidir compartir-la, perquè ell no esperava ningú i a mi tot m'estava bé o tot se me'n fotia. No recordo com va ser que vam començar a parlar dels seus viatges fotogràfics. La càmera que duia penjada devia servir per trencar el gel. Mentre remenava el cafè amb una calma de les que abans m'exasperaven, en Pierre va comentar que Islàndia era una altra galàxia a quatre hores de distància. L'eslògan va fer el fet: em vaig dir que Islàndia era la resposta encertada. Plantar-me a una altra galàxia, per què no. Fugir de la Via Làctia.

Ni que el miratge només durés quatre dies.

*

20 de març del 2020. Ja he viscut una primavera feta de boira i d'ofec i de ves a saber si el futur existeix. Fa tres anys els udols de l'horror em perforaven els timpons i m'envaïa en silenci una urgència de mal confessar: com més aviat toquis fons, més aviat remuntaràs. Avui pels carrers buits de Barcelona passen senglars, són lletjos com un pecat, podrien mossegar o envestir algú. Els desconcerta

l'absència de vianants i vehicles. Trobo entranyable aquest seu què-està-passant, no gaire diferent del nostre.

Estic segrestada en un pis sense balcó ni plantes, però ja han florit els geranis a la terrassa dels meus pares; me n'han enviat una foto i gairebé n'he sentit l'olor.

Mira que acabar-se el món quan començava a refer-me.

*

Els viatges els faig durar, em va dir en Pierre quan jo ja anava pel segon cafè sense sucre i l'escoltava amb un interès inèdit. Els allargo fins molt després d'haver tornat. L'energia d'Islàndia m'atrapa, em transmet pau, és un paisatge que em resulta familiar. I desprèn una llum tan però tan fotogènica. Potser tinc algun avantpassat viking. Vaig topar amb una imatge de l'avió de Sólheimasandur quan encara as-saboria el primer viatge: va ser veure-la i decidir que hi tornaria. M'havia quedat el cotxe colgat a la neu, ens havien hagut de venir a rescatar, havíem passat un fred de collons, però quina energia i quina pau.

Tinc bitllets per anar-hi al novembre, d'aquí un mes, amb una parella d'amics que faran de models

i es deixaran retratar. Seran només quatre dies. ¿T'hi apuntes?

*

Una vida són molts dies i quatre dies poden ser tota una vida. El temps va i ve com vol.

L'endemà d'haver compartit taula amb en Pierre em vaig despertar i, lluny de voler tornar-me a adormir, em van empènyer cap a la cafetera uns nervis ben vinguts, aquella excitació dels projectes. I una temptació feta pregunta: i si ho escric.

*

Això era i no era un anell d'or cobejat per tres germanes. Com que no es posaven d'acord sobre quina de les tres se l'havia de quedar, van decidir que heretaria l'anell la que aconseguís enganyar més el marit. Premi a la millor mentida: els valors morals de les llegendes islandeses.

La primera germana es va posar a filar, o a fer com si filés. Què fas, li va preguntar el seu home. Filo una gasa tan prima que costa de veure, et vull fer un vestit ben elegant per a la Pasqua. La segona germana estava casada amb un tipus de veu aspra que cantava

fatal. Però ella li va repetir matí, tarda i vespre que afinava com un tenor. La tercera germana va començar a mirar-se el marit amb cara compungida. Ai, que t'estàs posant malalt. ¿Malalt, jo? Sí, estàs pàl·lid i fas ulleres, et ronda un mal greu. Va fer que l'home es fiqués al llit a covar la febre. Fins que va arribar un dia que se'l va mirar entre llàgrimes i va sentenciar: Oh, estimat, ara ja t'has mort.

El Diumenge de Resurrecció es va celebrar l'enterrament del marit de la germana petita. La vídua imaginària havia manat que posessin el cadàver dins d'un taüt que tenia un petit orifici a l'altura dels ulls. La germana gran va demanar al marit que es mudés amb el vestit de gasa transparent. La germana mitjana va dir al seu home que tothom tenia tantes ganes de sentir-lo cantar al funeral.

Durant la cerimònia de comiat, els galls del cantant ofenien les orelles dels assistents, un dels quals anava despullat. El presumpte finat va entrellucar l'escena pel forat del taüt: un cunyat no duia roba i l'altre esguerrava cançó rere cançó. Convençudíssim que ja l'havia dinyat, mentida que valia de sobres un anell d'or, va exclamar en veu alta: Ara riuria de gust, si no fos mort.

*

Si no fos morta, potser riuria.

Calla, que no soc morta. Ja no.

*

Volia canviar de planeta, de ciutat, de cos, però vaig trigar deu mesos a canviar de llit i fins ara no m'ha via plantejat canviar de pis. Aquesta primavera de parets endins —en diuen confinament però té aspecte d'arrest domiciliari— he trobat un nou ús a l'escriptori de sota la finestra. Cada migdia n'enretiro el teclat, els llibres i les noses i m'hi estiro al damunt, amb els genolls doblegats per poder-hi cabre. Durant vint minuts em toca el sol i l'univers es posa una mica a lloc.

Si es confirma que no som davant la fi del món sinó d'un simulacre, crec que buscaré un pis nou. Una casa pròpia. Em cal un terrat amb el cel per sostre.

M'agradaria pensar que, quan s'acabi tot això, el passat anterior serà un passat remot. Vull creure que se'ns apareixerà difuminat, en blanc i negre, com pensava llavors que seria el demà per sempre més; els colors no es deixen projectar quan el que ve fa pànic. Vull creure que, per als supervivents d'aquesta pesta moderna, les penes individuals

d'abans hauran deixat de tenir nom. Com si no sabés que el que penses que passarà no és mai el que acaba passant.

Visualitzo temors i desitjos, se m'activen vídeos simultanis i no hi ha qui els pari. Tampoc tinc clar que hagi d'aprendre a aturar el cap, a vegades volar amb els ulls tancats és l'única sortida.

Mataria perquè, quan s'acabi tot això, ningú recordés que vaig viure Tot Allò.

*

No va ser un desig que li nasqués de cop, el d'aprendre a gratar el cel per damunt dels gratacels. El duia a dins: l'hi havia inoculat son pare de ben petit, quan les fílies paternes encara no es qüestionen ni es rebaten. Ara el desig d'en Gregory és que les platges de terra volcànica de prop de Vik, al sud de l'illa, tan planes i extenses, puguin parar el cop. I enfila cap a Sólheimasandur sense pensar gaire, perquè ja ho sap prou, que l'hi va la vida, que els hi va la vida a tots els tripulants. Hi ha coses que si les penses gaire no les fas. Com concebre un fill que se't pot morir: un fill que es morirà.

*

Per l'ansia d'anar cap amunt, vaig córrer a dur el fill petit a una psicòloga. Ell es pensava que hi anava pels atacs de por, i també hi anava pels atacs de por. Però més que res hi anava perquè no és fàcil tenir sis, set, vuit anys i haver hagut de viure Tot Allò. A la primera sessió la Cristina li va demanar que dibuixés la seva família.

Vaig pensar que me'n traurien la custòdia: el nen va dibuixar una barca buida. No teníem cap barca, no havíem anat mai amb barca.

Deu creure que la nostra és una família a la deriva, que hem naufragat, que es troba sol enmig del mar. Pobra criatura, no l'he sabut salvar.

La Cristina em va comentar al cap d'uns dies que el meu fill es resistia a parlar-li de la seva família, per això havia dibuixat una cosa que no hi tenia res a veure. La barca buida de gent era un dir no, d'això no te'n parlaré pas, la meua família és un tema massa personal per compartir-lo amb una desconeguda. Si vols, dibuixa una barca i em fas preguntes sobre la barca, potser sense adonar-me'n deixaré caure alguna explicació sobre la família.

És fill de sa mare, hem creuat —estem creuant— el mateix pont. L'avió islandès, la Neus, els amics perduts: les meves barques buides.

*

Al principi, i ara també —en això no progresso ni poc ni gaire—, m'afectava tant que la gent sabés què m'havia passat com que m'hagués passat el que m'havia passat.

I m'afectava encara més que m'afectés tant una cosa com l'altra.

*

L'esperança es diu Sólheimasandur. Un desert de sorra negra que els farà de pista improvisada.

*

Sap què t'ha passat fins i tot la gent que no coneixes. Et sotgen amb un punt d'esglai, per si l'arrogància delirant d'això-no-em-passarà-a-mi fos el que sembla: una arrogància delirant. Els coneguts t'esquiven perquè no saben com tractar-te. Els desconeguts que se t'acosten no diuen mai el que voldries sentir.

I tu, que estàs apamant encara aquest paratge inhòspit situat fora dels mapes, que sents una vergonya sense fonament quan notes que algú et mira,